

Naziv nastavne jedinice:	S elektroničkom poštom nema šale
Predmeti:	Informatika
Potrebno vrijeme:	90 minuta
Dob:	10 - 11 godina
Autor:	Marina Kulaš

Opis problema:

Imaju li učenici adresu e-pošte? Ako nemaju, kako će ju napraviti? Ako imaju, kako ju koriste? Kako odgovaraju na dobivene poruke, kome daju svoje adrese, znaju li razlikovati dobronamjerne od zlonamjernih poruka?

Pedagoški ciljevi za učitelje:

- upoznati učenike s prednostima i manama elektroničke komunikacije,
- upoznati ih s mogućnostima uporabe adrese e-pošte u službene, privatne i javne svrhe.

Pedagoški ciljevi za učenike:

- naučiti odgovorno i sigurno koristiti e-poštu,
- osvijestiti mogućnost razlikovanja dobrih od zlonamjernih poruka,
- razvijati lijepo ponašanje prilikom komunikacije e-poštom.

Za radionicu je potrebno imati barem jedno računalo s internetskom vezom na svaka dva učenika.

Uvodni dio – 5 min

Na početku zamoliti učenike da dizanjem ruku pokažu tko ima adresu e-pošte. Učenici koji imaju svoje adrese govore ih, a učitelj/ica ih zapisuje na ploču tako da u lijevom stupcu piše adrese u kojima se vidi čije su (ime i prezime učenika), a u desnom one koje ne odaju vlasnika. Ne komentira način pisanja adresa. Dovoljno je navesti po pet primjera u svakom stupcu.

Razgovor započeti informacijom gdje sve učenici mogu otvoriti adresu e-pošte. Istaknuti da svaki učenik u školi može dobiti svoj korisnički identitet (ime.prezime@skole.hr) preko CARNetove usluge za škole. Spomenuti Gmail, Hotmail, Yahoo, Iskon, t-com, Live, MSN. Učenike treba upitati znaju li što znači kad netko ima adresu e-pošte tipa @microsoft.com ili @mioc.hr ili @ericsson.com. (Odgovor: to su službene adrese e-pošte i ti ljudi rade u navedenim tvrtkama).

Središnji dio – 75 minuta

30 minuta

Na početku glavnog dijela sata treba objasniti da svako dijete ima pravo koristiti svoju adresu e-pošte koju dobiva od CARNeta. E-poštu i korisničko ime učenici mogu dobiti od školskog administratora imenika u školi koju pohađaju. Popis školskih administratora mogu naći na stranici <http://ai.skole.hr>. Ove adrese sadrže njihova imena i prezimena pa im treba pokazati primjer njihovog korištenja i čitanja (na stranici <https://webmail.carnet.hr>).

Učenicima se objasni osnovni rad na stranici za webmail.

https://helpdesk.carnet.hr/CARNet_Webmail#Uvod

Objasniti kako prilikom namještanja postavki adrese e-pošte treba upisati svoje pravo ime i prezime te u svakoj poruci koristiti polje *Predmet (Subject)* za opis sadržaja poruke, a na kraju se obavezno potpisati svojim imenom.

Uputiti učenike da ovom adresom e-pošte komuniciraju s poznatim osobama i da ju ne objavljuju javno na internetu.

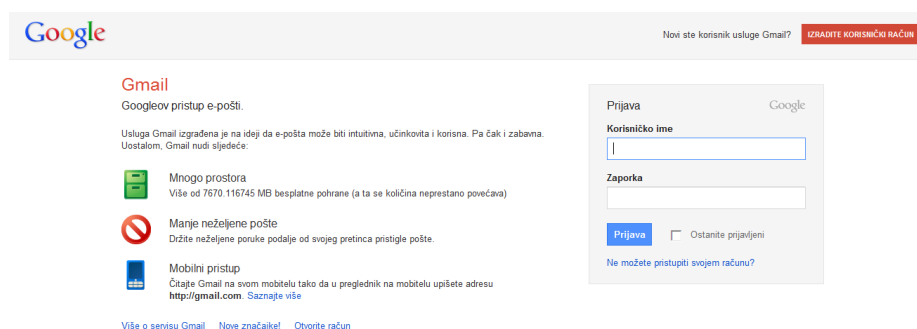
Učenici zatim međusobno razmijene nekoliko poruka.

30 minuta

Potaknuti raspravu o adresama e-pošte napisanim na ploči i upozoriti učenike na mogućnost korištenja adrese u kojoj se ne prepoznaju ni spol, ni godine, ni ime vlasnika. Takve bi adrese učenici trebali koristiti pri registraciji na stranice koje im kasnije mogu slati reklame ili ih pokušavati zbog nečega kontaktirati, a da to oni ne žele. Obično su to stranice s igrama.

Slijedi zadatak u kojemu učenici na Gmailu trebaju otvoriti svoju novu adresu e-pošte u kojoj se ne može prepoznati vlasnik. Predlažu se imena tipa **zvono323** ili **january567** – učenici će i sami početi predlagati neutralna imena kad shvate o čemu se radi. Brojka ne smije odavati broj godina ili godišće rođenja.

Učenici otvaraju stranicu mail.google.com i tu stvaraju svoju rezervnu adresu e-pošte za registraciju na nepoznatim mrežnim stranicama:

Treba im obratiti pažnju na unos kombinacije nečitkih slova koja služi da neko računalo ne bi samo otvorilo Gmail račune:

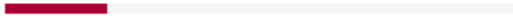

Zaporka koju učenik odabire može biti:

Uputa: **Upotrijebite najmanje 8 znakova. Nemojte upotrijebiti zaporku s druge web-lokacije ili nešto preočito kao što je ime svojeg kućnog ljubimca. Zašto?**

Za zaporku manje od 8 znakova, pisat će:

Snaga zaporka: Prekratka

Za zaporku koje se sastoje samo od slova, pisat će:

Snaga zaporka: Osrednja

Za zaporku s velikim i malim slovima, posebnim znakovima i brojevima, snaga zaporka bit će:

Snaga zaporka: Jaka

15 minuta

Savjetovati učenike da ove adrese e-pošte koriste samo kad žele obaviti registraciju na nepoznatim stranicama. Objasniti da se u takvim slučajevima adrese koriste za reklame i da su vidljive ostalima na internetu.

Započeti priču o *spamu* – neželjenoj pošti koju učenici mogu primiti i objasniti da su to najčešće reklamne poruke koje više gnjave primatelja nego što čine štetu na računalu. Pitati jesu li primili takvu poštu u sandučiće e-pošte.

Objasniti riječ *phishing* –poruku e-pošte u kojoj pošiljatelj mami žrtvu da mu oda osobne podatke bilo na način da sadrži poveznicu na lažnu mrežnu stranicu gdje treba upisati podatke ili traže da se napiše broj kreditne kartice ili neki drugi osobni podatak. Upozoriti djecu na takvu vrstu pošte.

Obmana ili *hoax* je poruka elektroničke pošte neistinitog sadržaja, poslana s ciljem zastrašivanja ili dezinformiranja primatelja. Želja osobe koja je poslala *hoax* je njegovo prosljeđivanje na što veći broj adresa. Pri tome ga primatelj prosljeđuje internetom uvjeren da time pomaže drugima.

Obično takva poruka sadrži neku jako dirljivu priču ili sliku nekog nesretnog/bolesnog djeteta. Može biti i lažna poruka da je nešto virus i da takve poruke ne treba otvarati, a da se poruka obavezno proslijedi dalje. Ne treba nasjedati na takve poruke! Pitati učenike jesu li sretali ovakvu vrstu pošte.

Potaknuti raspravu o neželjenoj pošti.

Na kraju ovog dijela oblikovati upute za lijepo ponašanje prilikom slanja elektronske pošte:

1. U retku *Predmet (Subject)* obavezno napisati naslov poruke.
2. Poruku započeti s *Dobar dan* ili *Poštovani* ili *Draga...*
3. Poruku ne pisati samo velikim slovima jer se onda čini da vičemo.

4. Poruka ne smije biti preduga za čitanje (osim ako pišemo nekoj prijateljici/prijatelju i imamo puno toga za napisati).
5. Na dnu poruke, nakon pozdrava, obavezno napisati svoje ime.

Završni dio – zaključak - 10 minuta

Učenici odgovaraju na pitanja:

1. Je li svaka primljena poruka e-pošte dobronamjerna? (nije)
2. Što napraviti ako nepoznati pošiljalac od nas traži neki osobni podatak? (izbrisati takvu poruku)
3. Kod registracije na neku igricu dat ću:
  - a) svoju adresu e-pošte u kojoj piše moje ime i prezime,
  - b) svoju adresu e-pošte u kojoj se ne vidi tko sam.(točan je odgovor b)
4. Zašto treba popuniti redak *Predmet (Subject)*?
(zato jer primatelj može pomisliti da je to *spam* poruka i izbrisati je bez čitanja)

Zaključak zapisati u bilježnice: Poruke treba pisati prema uputama o lijepom ponašanju. Poznancima i prijateljima šaljem poruke s adrese e-pošte u kojoj piše naše ime i prezime. Za registracije na mrežnim stranicama koje nisu sigurne treba koristiti dodatnu adresu e-pošte koja ne oдаje vlasnika. Zaporka koju koristimo mora biti jaka. *Spam, hoax* ili *phishing* poruke treba odmah obrisati.